



Et jalavannid annaksid tulemusi

Kuigi jalavannid on ainult üks meetmetest, mida tuleb lehmade sõrahaiguste profülaktikaks võtta (oluline on ka sõrgade regulaarne hooldamine ja lauda igapäevane puhastamine), võib see õige tegutsemise korral anda tõuke silmanähtavaks nihkeks paremuse poole.

Nakkuslikud ja mittenakkuslikud sõrahaigused

Endiselt püsib arvamus, et jalavannid ravivad lonkamist. Päris nii see ei ole. Jalavannid ravivad nakkushaigusi, mis tekivad nahal sõrgade vahel või sõrgade tagaosas. Lonkamisel võib olla ka põhjusi, mis ei ole nakkushaigustega seotud, näiteks laminiit (enamasti atsidoosi tagajärjel) või sõrahaavandid (liiga suur surve sõra eri osades). Sellistel juhtudel võib aidata ainult sõravärkija. Professionaalsed sõravärkijad hoiavad ravil silma peal ja aitavad loomapidajal leida lahenduse konkreetsetele probleemidele. Kui karjas esineb nakkushaigusi (eelkõige digitaalset või interdigmaalset dermatiiti), siis annavad regulaarsed jalavannid tõepoolest tulemusi.

Jalavanni valimine ja paigaldamine

Selleks et desoaine saaks toimida, peab see nakatunud kohaga piisavalt kaua kontaktis olema. Seetõttu on oluline valida selline jalavann, milles lehmad saavad teha vähemalt kaks sammu (vanni pikkus vähemalt kolm meetrit) ja kus sõrad on täielikult vedelikus (sügavus vähemalt 12 cm).

Osa vedelikust pritsib loomade liikumisel välja ja seetõttu tuleb jälgida, et ka viimase lehma sõrad oleksid täielikult vedelikus. Kõige parem on, kui lehm kõnnib läbi vanni aeglaselt (siis kestab kokkupuude desoainega kauem).

Kuhu jalavannid paigutada? Tavapäraselt paigaldatakse jalavannid läbikäikudesse, mida mööda lehmad lahkuvad lüpsilt. Vanni ei tasu paigaldada lüpsiplatsi (karusselli) ette ega liiga selle lähedale, sest siis võib see takistada lehmade liikumist. Lehmad peatuvad jalavanni juures ja see takistab lüpsi.

Lüpsirobotiga lautades paigaldatakse jalavannid tavaliselt kohe lüpsiroboti juurest lahkumise kohta või eraldusväravate juurde. Tuleb arvestada, et sel juhul võib lehmade liikumine aeglustuda ja nad viibivad lüpsiroboti või eraldusväravate juures kauem. Veel on võimalus on paigutada jalavannid lauda teise otsa ning suunata lehmad ettenähtud päevadel kõndima läbi jalavannide. See nõuab küll lisatööd ja ajab mõneks ajaks segi lehmade loomuliku rütmi laudas, kuid kui seda teha stressivabalt, harjuvad lehmad aja jooksul sellise rutiiniga.

Jalavannide paigaldamiskohast sõltumata on kõige olulisem, et sõrad oleksid puhtad nii enne kui ka pärast desinfitseerimist.

Enne jalavanni tuleb sõrgu loputada kas lüpsiplatsil voolikuga (pärast nisakannude eemaldamist ja nisade desinfitseerimist) või siis põhivanni ette paigaldatud lisavanni läbimisel. Selle kasutamisel ei satu sõnnik ega uriin põhivanni ning desoaine mõjub kauem ja paremini. On soovitatav, et lisavann oleks põhivannist mõne sammu kaugusel – siis ei lahjendu desoaine veega. Sõrgade loputamiseks on saadaval ka seebilahused – nende kasutamine ei ole kallid ja on vee kasutamisest tõhusam.



Selles farmis on jalavann pidevalt lüpsiroboti väljapääsu juures. Kord nädalas kasutatakse selles desoainet, ülejäänud ajal vett. Vanni sisu vahetatakse kindlasti kord päevas. Nakkushaigusi peaaegu ei ole.

Väga oluline on, et sõrad jääksid pärast desinfitseerimist puhtaks ja kuivaksid ära. Kui lehmad naasevad pärast jalavanni mustadesse sõnnikukäikudesse või peavad ületama skreeperid, mis lükkavad **sõnnikutsunamit**, siis ei ole desinfitseerimisest midagi kasu.

Peab olema võimalus eemaldada jalavannid nendeks päevadeks, kui vanne ei kasutata, et neisse ei koguneks sõnnik. Kui vannid on vahikäiku sisse ehitatud, on soovitatav teha võimalus vannidest mööda pääsemiseks. Kui vanne ei ole võimalik eemaldada, siis tuleb neisse panna regulaarselt (sõltuvalt lehmade arvust) puhast vett või seebilahust.



Alati puhtad ja kuivad vahikäigud ja asemed vähendavad oluliselt lonkamise esinemist karjas.

Kui lasta lehmadel liikuda läbi saastunud jalavannide, siis on jalad pidevalt väga määrdunud ning probleemid mitte ei vähene, vaid hoopis suurenevad.

Kasutamise sagedus

Enamasti tuleb desolahust vahetada iga 150–300 lehma järel. Sagedus sõltub valitud tootest ja jalgade puhtusest (enamik desoaineid kaotab sõnnikuga kokku puutudes tõhususe). Lüpsirobotiga laudas on soovitatav vahetada lahust iga 12 tunni järel. Tuleb järgida konkreetse tootega kaasas olevaid soovitusi ning toote vahetamise korral lugeda läbi kasutusjuhend

Profülaktikaks piisab ühest jalavannikorrast nädala või kahe jooksul. Haiguspuhangute korral tuleb seda teha kuni kolm korda nädalas. Siinkohal tuleb rõhutada, et jalavannid annavad tulemusi ainult siis, kui neid tehakse kogu karjale ja rutiinselt.



Lüpsiplatsi ette ei ole soovitatav jalavanni paigaldada, sest nii aeglustub lehmade lüpsiplatsile sisenemine ja lüpsiaeg pikeneb. Lehmad võivad vannist ka mööda minna.

Jalavannid jäetakse sageli ära tiinetel mullikatel ja kinnislehmadel, sest nende korral nõuab see lisatööd. Sel juhul arenevad sõrgade nakkushaigused segamatult kuni poegimiseni. Lehmad ise kannatavad lonkamise all (koos kõigi sellest tulenevate tervisehädadega), ent nad on ka nakkusallikad, kes toovad haiguse tagasi lüpsilehmade hulka.